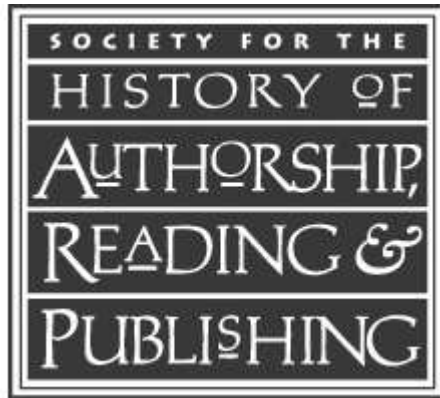

Kansanomainen kirjakulttuuri kansainvälisistä näkökulmista

Kirsti Salmi-Niklander

*Society for the History of Authorship, Reading and Publishing -järjestön (SHARP)
konferenssi Helsingissä 17.–21.8.2010*

Kirjahistoriallisen tutkimuksen uusia temaattisia ja metodologisia haasteita pohditaan SHARP-järjestön 18. konferenssissa, joka järjestetään Helsingissä 17.–21.8.2010. SHARP (*Society for the History of Authorship, Reading and Publishing*, perustettu 1991) on merkittävin kirjahistorian kansainvälinen järjestö. Vuosikonferenssien lisäksi SHARP on järjestänyt alueellisia ja temaattisia konferensseja. Kööpenhaminassa syyskuussa 2008 järjestetty alueellinen konferenssi avasi uusia kysymyksenasetteluja ja toi esille Pohjoismaiden ja Baltian tuoretta tutkimusta, jossa käsitellään kirjallistumisen prosesseja suhteessa kulttuuriin ja poliittisiin murroksiin. Tätä keskustelua on tarkoitus viedä eteenpäin Helsingin konferenssissa.

Konferenssin toteuttamisesta kantaa päävastuun Helsingin yliopiston historian laitos. Mukana järjestelyissä ovat myös Helsingin yliopiston folkloristiikan ja kirkkohistorian oppiaineet, Svenska Litteratursällskapet, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, pohjoismainen keskiajan tutkimuksen huippuyksikköhanke (NCMS) sekä Pohjoismaiden, Baltian ja Venäjän kirjahistorian tutkijoiden HIBOLIRE-verkosto.

Konferenssin pääteemana on Book Culture from Below eli kirjahistoria alhaalta käsin. Konferenssin järjestäjät haluavat kyseenalaistaa kirjahistoriaan usein liitetyn elitistisen leiman nostamalla esille kansanihmisten (työväestön, talonpoikien ja maattoman maalaisväestön) kirjakulttuurin. Tavoitteena on myös tarkastella näiden ryhmien oma-aloitteisuutta ja itsenäisyyttä kirjallisen kulttuurin omaksumisessa ja kehittämisessä. Millaisia tekijyyden muotoja ja koulutuskäytäntöjä on ollut tarjolla kansanihmisille, ja miten kansanihmiset ovat itse kehittäneet niitä? Miten luku- ja kirjoitustaidon erilaisia muotoja voidaan tunnis-

taa ja analysoida? Millaista vuorovaikutusta on ollut koulutettujen, itseoppineiden ja kouluttamattomien lukijoiden ja kirjoittajien välillä? Yksi keskeisistä teemoista on suullisen perinteen ja kirjallisen kulttuurin vuorovaikutus.

Konferenssin keynote-puhujiksi ovat lupautuneet Martyn Lyons ja Ruth B. Bottigheimer. Martyn Lyons (University of New South Wales, Australia) on tutkinut luku- ja kirjoitustaidon yleistymistä ja vuorovaikutusta 1800-luvun Ranskassa. Hänellä on myös laajat kontaktit kirjoittamisen historian tutkijoihin eri Euroopan maissa, ja hän on vierailut Suomessa jo kesällä 2008 ISSEI-konferenssin *Ordinary writings and scribal culture* -työryhmän vetäjänä (Kuismin & Salmi-Niklander 2008, 2–3). Lyonsin toimittamassa tuoreessa artikkelikokoelmassa (2007) on artikkeleita kansanomaisesta kirjoittamisen historiasta eri maissa. Uusimmassa monografiassaan *Reading Culture and Writing Practices in Nineteenth-Century France* Lyons (2008) tarkastelee luku- ja kirjoitustaidon omaksumista yksilön näkökulmasta nostaen esille omaelämäkerralliset lähteet ja arkikirjoittamisen muodot.

Ruth Bottigheimer (Stony Brook University, New York) on erittäin tunnettu ja arvostettu satututkija. Hänen näkemyksensä kansansatujen kirjallisesta alkuperästä (Bottigheimer 2002) ovat herättäneet kiihkeää väittelyä perinteentutkijoiden piirissä. Ruth Bottigheimerin luennon yhteydessä järjestetään satututkimuspaneeli, johon osallistuvat folkloristiikan professori Satu Apo Helsingin yliopistosta sekä tutkija Caroline Sumpter (Queen's University, Belfast). Paneelissa pohditaan suullisen ja kirjallisen kulttuurin vuorovaikutusta suhteessa satujen sepittämiseen, keräämiseen, julkaisemiseen ja lukemiseen.

Konferenssin ohjelmaan sisältyy myös kaksi muuta paneelia, joihin ottaa osaa sekä suomalaisia että ulkomaisia tutkijoita. Ensimmäisessä paneelissa pohditaan kirjahistorian käsitteiden uudelleen arviointia, kun älymystön ja eliittiryhmien sijasta suunnataan huomio yhteiskunnan alempiin kerroksiin. Päätöspaneelissa puolestaan vedetään yhteen konferenssin teemoja: miten ”historia alhaalta käsin”-näkökulma muuttaa kirjahistoriallista tutkimusta?

Konferenssin CFP julkaistaan verkkosivuilla, jotka avataan kesäkuussa 2009: <http://www.helsinki.fi/sharp2010>. Abstrakteja voi jättää 15.9.–30.11. 2009. Verkkosivuille päivitetään konferenssin ohjelma- ja taustatietoja.

Kirjallisuus

- Bottigheimer, Ruth B. 2002. *Fairy godfather: Straparola, Venice, and the fairy tale tradition*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Kuismin, Anna & Salmi-Niklander, Kirsti 2008. Askelia kirjoituksen kentällä. *Kasvatus & Aika* 2 (3), 1–5 [www-lähde]. <http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=134> (Luettu 13.5.2009)
- Lyons, Martyn 2007 (toim.). *Ordinary writings, personal narratives: writing practices in 19th and early 20th-century Europe*. Bern: Peter Lang.
- Lyons, Martyn 2008. *Reading Culture and Writing Practices in Nineteenth-Century France*. Toronto: University of Toronto Press.

Kirsti Salmi-Niklander on Helsingin yliopiston folkloristiikan dosentti ja SHARP2010-konferenssin ohjelmatoimikunnan puheenjohtaja.